

Росуллоҳнинг атир сепишлари ҳамда қандай гапиришлари баёни

﴿باب ما جاء في تعطر رسول الله وكيف كان كلامه صلى الله عليه وسلم﴾

[أوزبكي – Uzbek – Ўзбекча]

Абу Ийсо Муҳаммад ибн Ийсо Термизий

Таржимон: *Абдуллоҳ Шариф*

Нашрга тайёрловчи: *Шамсиддин Дарғомий*

2009 - 1430

islamhouse.com

﴿ باب ما جاء في تعطر رسول الله وكيف كان كلامه صلى الله عليه وسلم ﴾

« باللغة الأوزبكية »

أبو عيسى محمد بن عيسى الترمذي

ترجمة: عبد الله شريف

تحرير: شمس الدين درغامي

2009 - 1430

islamhouse.com

~2~

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين ولا عدوان إلا على الظالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد سيد المرسلين وإمام
المتقين وعلى آله وصحبه أجمعين.

Бу “шамоили муҳаммадия”дан бўлаётган дарсимизнинг ўн олтинчи қисми
бўлиб, бунда иккита боб билан танишамиз иншааллоҳ!

(33) باب ما جاء في تعطر رسول الله وفيه (7) أحاديث

**(33). Пайғамбар саллаллоҳу алайҳи васалламнинг хушбўйликлар
ишлатишларини баён этувчи боб.
Бу бобда еттита ҳадис зикр қиладилар.**

216 – حدثنا محمد بن رافع وغير واحد قالوا حدثنا أبو احمد الزبيري ثنا شيبان عن عبد الله بن المختار عن
موسى بن أنس بن مالك عن أبيه قال كان لرسول الله سكة يتطيب منها

Мусо ибн Анас ибн Молик оталаридан ривоят қилиб айтадиларки: Пайғамбар
саллаллоҳу алайҳи васалламнинг атир учун хос идишлари бўлиб ундан ўзларига
суртиб олардилар.

Изоҳ: Бу ҳадисдаги суккатун калимасини баъзилар атир идиши эмас, балки бир-бирига
қўшилган хушбўй атирлари бор эди. –деб ҳам шарҳлаган эканлар.

217 – حدثنا محمد بن بشار ثنا عبد الرحمن بن مهدي ثنا عذرة بن ثابت عن ثمامة بن عبد الله قال كان أنس
بن مالك لا يرد الطيب وقال أنس إن النبي كان لا يرد الطيب

Сумома ибн Абдуллоҳдан ривоят қилинади айтадиларки: Анас ибн Молик атирни
рад қилмас эдилар. У киши "пайғамбар саллаллоҳу алайҳи васаллам атирни рад
қилмас эдилар" дер эдилар.

Изоҳ: Яъни биров у зотга атир ҳадия қилса дарров уни қабул қилар эканлар. Чунки атир
кишининг руҳиятини кўтариб, ундан сиқилишларни кетказади. Шунинг учун баъзи
уламолар рўза тутган ёш йигитга атир ишлатишни макруҳ деб эътиборга оладилар.
Сабаби у атир йигитни руҳиятини кўтариб, унинг шаҳватини кўзгаб, аёлига яқинлик
қилишига олиб бориши мумкин.

218 – حدثنا قتيبة بن سعيد ثنا ابن أبي فديك عن عبد الله بن مسلم بن جندب عن أبيه عن ابن عمر قال: قال رسول الله ثلاث لا ترد الوسائد والدهن واللبن

Ибн Умар розияллоху анхудан ривоят қилинади айтадиларки: Росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам уч нарсани қайтарилмайди: Ёстиқни, атирни ва сутни.-дедилар.

219 – حدثنا محمود بن غيلان ثنا أبو داود الحفري عن سفیان عن الجريري عن ابي نضرة عن رجل هو الطفاوي عن أبي هريرة قال قال رسول الله طيب الرجال ما ظهر ريحه وخفي لونه وطيب النساء ما ظهر لونه وخفي ريحه

Абу Ҳурайра розияллоху анхудан ривоят қилинади айтадиларки: Росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам айтган эдилар: Эркакларнинг атирлари, ҳиди анқийдиган ранги эса кўзга ташланмайдиган бўлади. Аёлларнинг атирлари, ранги билинадиган, ҳидсиз бўлади.

Изоҳ: Саҳобаи киромларнинг даврларида атирлар бадан аъзоларига суркаладиган бўлган эди, масалан билак, бўйин, балдир ваҳоказо. Ва бу атирларнинг хушбўй ҳидлари ва ўзига хос ранги ҳам бўлар эди. Шу атирларнинг баъзилари, суркаган кишининг ўзидан бошқаларга ҳам ҳиди таралиб етиб борса, бошқа турлари эса кишининг ўзида қолиб, бошқа бировларга анқимайдиган бўлган. Росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам шайтоннинг макр-ҳийлаларини яхши анлаган, заиф инсоннинг шаҳватлар олдидан, тез ва осонгина енгилиб қолишини билган зот, шайтоннинг умидини пучга чиқариб, унинг йўллари бекитиб, умматларини фитна балоларига гирифтор бўлишларидан озод қилиши мақсадида манабундай бебаҳо насиҳатларини тавсия этган эдилар. Балки бошқа ҳадисларда келишича: Мен сизларга аёллардан кўра каттароқ фитнани қолдириб кетмаяпман, Бани Исроилнинг илк фитнаси аёл зоти бўлган эди.- деган эдилар. Демак аёллар, ҳиди ўзларидан бировларга анқимайдиган атирларни, ишлатишлари керак. Гарчи у атирларнинг ранги бўлса ҳам, чунки муслима аёллар баданларини номаҳрам кишилар олдидан очмаганликлари учун, баданга суртилган атир-упалар, рангли бўлишида, бегона эркаклар учун ҳеч қандай фитнага сабаб бўлмайди. Мулла Али қори айтадиларки: “Аёлларнинг атирларидан мисол учун заъфарон, сандал, ҳина ва бошқалар . –деб . Сўнг айтадиларки: Шу ҳадиснинг ровийси Исо ибн Абу Аруба айтадики: “Бу ҳадис, агар аёллар уйларидан таиқарига чиққанларидагина, манаишундай ҳишматли ҳолда бўлишларига буюради, аммо уйларида эрларини олдидан бўлсалар, ҳоҳлаганларича атирнинг турларини ишлатаверсинлар. Чунки аёл зоти хушбўй ҳиди таралиб турадиган атирни ўзига сепаиб, эркаклар олдидан ўтса уларни фитнага солади. Росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам аёл кишини бундай атирланиб, эркаклар олдидан ўтишидан қайтариб айтганларки: Қайсики аёл агар атир сепаиб олган бўлса, биз билан хуфтан намозига ҳозир бўлмасин!”.

Бу хуфтан намози -деган сўзларидан аёл киши бошқа намозларга атирланиб бориши мумкинлиги келиб чиқмайди. Балки хуфтан намозига келмасин дейишларидан мақсад одатда аёллар хуфтан ва бомдод намозига келардилар. Чунки бу вақтлар қоронғу бўлибганлиги сабаб фитнага чалиниш ҳолатлари кам бўлади. Ва намоз ўқигандан сўнг фитнадан ўзларини йироқ тутиб уйларига ҳам эркаклардан аввал қайтар эдилар. Бундан ташқари уларнинг одатларида атир сепиш кўпроқ манашу вақтда бўлиши ҳам эҳтимолдан холи эмас. Гап шундаки: Энг муҳими қайтарувдан бўлган мақсадни тўғри англамоқ керак. Пайгамбар саллаллоҳу алайҳи васалламнинг қайтарувларига қулоқ солмаган инсон эса, албатта осий бандалар қаторида саналиши аниқдир. Эркакларга келсак, улар ҳам эркаклик миждозларига муносиб рангсиз, ҳиди таралиб турадиган атирлар ишлатишлари лозим. Бу ислоннинг жуда пухта ва мукамал таълимотига диққат билан боқинг! Нақадар гўзал! худди касаллигига шифо топа олмаётган бемор учун малҳамдек. Аммо бизнинг замонамизда аёллар атирлари ҳиди кучли анқийдиган бўлиб, эркаклар атирлари эса анқимайдиган бўлиб қолди. Оллоҳ таоло бундай фитналардан ўзи бизларни асрасин! Ва ҳақ йўлдан адаштирмасин!

220 – حدثنا علي بن حجر ثنا إسماعيل بن إبراهيم عن الجريري عن أبي نضرة عن الطفاوي عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي مثله بمعناه

Бу ҳадис абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилиниб, аввалги ҳадис билан бир хил маънода экан.

221 – حدثنا محمد بن خليفة وعمرو بن علي قالا ثنا يزيد بن زريع ثنا حجاج الصواف عن حنان عن أبي عثمان النهدي قال قال رسول الله إذا أعطي أحدكم الريحان فلا يردده فإنه خرج من الجنة

Абу Усмон ал-Наҳдийдан ривоят қилинади айтадиларки: Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам айтдиларки: Агар бирортангизга райҳон берилса, уни қайтармасин, чунки у жаннатдан чиққандир.

Изоҳ: Лекин уламолар бу ҳадиснинг иснодини заиф. -дейдилар. Имом Термизий ўзлари ҳам бу ҳадисни “жомеъ” ларида ривоят қилиб, сўнг бу ҳадис гариб деган эканлар.

222 – حدثنا عمر بن إسماعيل بن مجالد بن سعيد الهمداني ثنا أبي عن بيان عن قيس بن أبي حازم عن جرير بن عبد الله قال عرضت بين يدي عمر بن الخطاب رضي الله عنه فألقى جرير رداءه ومشى في إزار فقال له خذ رداك فقال عمر للقوم ما رأيت رجلا أحسن صورة من جرير إلا ما بلغنا من صورة يوسف الصديق عليه السلام

Жарир ибн Абдуллоҳдан ривоят қилинади айтадилар: Умар розияллоҳу анҳунинг олдиларидан ўтдим, ровий айтадиларки: Жарир ридосини ечиб, изорнинг ўзида

юриб кета бошлайди, шунда Умар розияллоху анху қавмга қараб Юсуф алайҳиссаломнинг жамолларидан кейин Жарирдан кўра чиройлироқ кишини кўрмаганман.-дейдилар.

Изоҳ: Уламолар бу ҳадисни жуда заиф ҳадислар қаторига қўшадилар. Аммо Юсуф алайҳиссаломнинг хуснларига келсак, Оллоҳ таоло у зотнинг хусн-жамолларини қуръон каримда хабар қилганлигида шак-шубҳа йўқ! Оллоҳ таоло у зотга Одам алайҳиссаломга ато этган хусннинг ярмини берган эди. Маълумки Одам алайҳиссалом жаннатдаги гўзал суратларида ерга тушиб, ўша хусн билан яшаб ўтган эдилар, жаннатга кирадиган муъминлар ҳам, у зотнинг шакл ва хуснларида бўлишларини Пайгамбар алайҳиссалом саҳиҳ ҳадисларда хабар берганлар. Юсуф алайҳиссалом Миср диёрида бўлганларида хожсаларининг хотини, у зотнинг хуснларига маҳлиё бўлиб, эрига хиёнат қилишга ҳаракат қилади, лекин у зотни Оллоҳ таоло бу фитнадан асради, кейин унинг шаҳридаги аёллар у аёлни хиёнаткор. -деб шов-шувлар тарқатадилар, шунда у аёл уларни уйига чақириб, ҳар бирларига пичоқ бериб, Юсуф алайҳиссаломни уларнинг олдиларига чиқаради, улар уни кўрган заҳотиёқ, унинг жамолига мафтун бўлиб, қўлларини тўрғаб юборганларини сезмайдилар ва бу одам фарзанди эмас, балки фариштадир! -дейдилар. Юсуф алайҳиссалом ўн икки ога-уни бўлишиб, ҳаммалари ниҳоят даражада гўзал, қадди-қоматлари келишган эдилар. Ибн Касир раҳимахуллоҳ айтадиларки: Яқуб алайҳиссалом фарзандларини Мисрга жўнатмоқчи бўлганларида, уларга ҳар бирингиз ҳокимнинг хузурига алоҳида эшикдан киринглар! деб насиҳат қиладилар, бу насиҳатларидан мақсад уларни кўздан асраш бўлган эди, чунки шунча гўзал сарвиқомат кишилар ака-ука бўлиб, ҳаммалари бир одамнинг фарзанди эканликларини билган кишилар даҳшатга тушиб, кўзлари тегиши мумкин эди. Албатта бу Оллоҳ таолонинг фазли карамидир, у ҳоҳлаган бандасига ҳоҳлаганича неъматларини инъом этади. Бутун неъматлар ва тамомий борлиқ униқидир ва у ҳамма нарсага қодир зотдир.

(34) باب كيف كان كلام رسول الله [وفيه (3) أحاديث]

Пайғамбар саллаллоху алайҳи васалламнинг сўзлаш сифатларини баён этувчи боб. Имом Термизий бу бобда учта ҳадис ривоят қиладилар.

223 – حدثنا حميد بن مسعدة البصري ثنا حميد بن الأسود عن أسامة بن زيد عن الزهري عن عروة عن عائشة رضي الله تعالى عنها قالت ما كان رسول الله يسرد سردكم هذا ولكنه كان يتكلم بكلام بين فصل يحفظه من جلس إليه

Оиша розияллоху анҳодан ривоят қилинишича айтган эканларки: Росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам сизлардек пайдар-пай сўзламас эдилар, балки у зотнинг сўзлари равшан, аниқ ва бир-бирига қўшилиб кетмас эди, сўзларига қулоқ солган киши, дарҳол уни ёдлаб оларди.

Изоҳ: Уламолар бу ҳадиснинг иснодини саҳиҳ дейдилар. Балки имом Бухорий ва имом Муслим “саҳиҳ”ларида шу ҳадисни бошқа ровийлар орқали ривоят қилган эканлар.

224 – حدثنا محمد بن يحيى ثنا أبو قتيبة سلم بن قتيبة عن عبد الله بن المنثى عن ثمامة عن انس بن مالك قال كان رسول الله يعيد الكلمة ثلاثا لتعقل عنه

Анас ибн Молик айтадиларки: Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам сўзлари тушунарли бўлиши учун бир сўзни уч бор такрорлар эдилар.

Изоҳ: Бу ҳадиснинг иснодини ҳам уламолар саҳиҳ -дейдилар. Бошқа ҳадисларда Одамларга улар тушунадиган услубда гапиринглар! Одамлар Оллоҳ ва Росулини ёлгончи қилишларини ҳоҳлайсизларми? –деб хутба қилгувчиларни ҳар бир кишини фаҳмига қараб сўзлашларига буюрган эдилар.

225 – حدثنا سفيان بن وكيع أنبأنا جميع بن عمير بن عبد الرحمن العجلي قال حدثني من بني تميم من ولد أبي هالة زوج خديجة يكنى أبا عبد الله عن ابن لأبي هالة عن الحسن بن علي رضي الله تعالى عنهما قال سألت خالي هند بن أبي هالة وكان وصافا قلت صف لي منطلق رسول الله قال كان رسول الله متواصل الأحزان دائم الفكرة ليست له راحة طويل السكت لا يتكلم في غير حاجة يفتح الكلام ويختمه بأشداقه ويتكلم بجوامع الكلم كلامه فصل لا فضول ولا تقصير ليس بالجافي ولا المهين يعظم النعمة وإن دقت لا يذم منها شيئا غير أنه لم يكن يذم ذواقا ولا يمدحه ولا تغضبه الدنيا ولا ما كان لها فإذا تعدي الحق لم يقم لغضبه شيء حتى ينتصر له ولا يغضب لنفسه ولا ينتصر لها إذا أشار أشار بكفه كلها وإذا تعجب قلبها وإذا اتصل بها وضرب براحته اليمنى بطن إبهامه اليسرى وإذا غضب أعرض وأشاح وإذا فرح غض طرفه جل ضحكه التيسم يفتخر عن مثل حب الغمام

Ҳасан ибн Али розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади айтадиларки: Тоғам Ҳинд ибн аби Ҳоладан сўрадим у зот Пайғамбар саллаллоҳу алайҳи васалламнинг сифатларини кўп таърифлар эдилар. Айтдимки: Менга Росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васалламнинг сифатларидан айтиб берсангиз! У зот айтдиларки: Пайғамбар саллаллоҳу алайҳи васаллам мудом маҳзун, узоқ фикрга чўмган, роҳат фароғатлари йўқ, узоқ сукут қилган, ҳожатсиз сўзламас, гапни лабнинг ўзи билан эмас, балки буткул оғиз билан сўзлар эдилар.- бошқа ривоятда эса Оллоҳнинг исми билан сўзларини бошлаб, унинг исми билан якунлар эдилар-деб келган экан. Ва гапирсалар лафзлари оз ва сермазмун бўлар эди. Сўзлари ғоятда равшан ва ҳожатдан ортиқ калима ҳам йўқ ва на камчилик бўларди. У зот бировларга жафони

раво кўрмас, ўзларини ҳам хорликка солмас эдилар. Неъматни қадрлар, гарчи оз бўлса ҳам ва у неъматлардан биронтасини айбламас эдилар. Шунинг учун уни ёмонламас ҳам эдилар ва мақтамас ҳам эдилар. Дунё ва дунёвий нарсалар учун аччиқланмас эдилар. Аммо ҳақиқат поймол бўладиган бўлса у зотнинг ғазаблари қаршисида биров оёққа тура олмасди. Шахсий манфаатлари учун бировдан ўч олмаган эдилар. Агар ишора қилсалар комил кафтлари билан ишора қилар, агар ажаблансалар кафтларининг ичини тепага қилардирлар. Агар сўзласалар кафтларини ҳам ҳаракатга туширардилар, гоҳо ўнг қўлларининг кафтини чап қўлнинг бош бармоғига қўяр эдилар. Агар ғоят даражада ғазаблансалар ўзларини босиб олардилар. Агар хурсанд бўлсалар нигоҳларини қуйи қилардилар ва аксар кулишлари табассум бўлар эди, шунда маржонсимон чиройли дўллардек тишлари кўриниб қоларди.

Изоҳ: Уламолар бу ҳадисни жуда ҳам заиф -деб ҳукм қиладилар, лекин бунда келган сифатлар Пайгамбар алайҳиссаломнинг сифатларини айнан ўзгинасидир. Оллоҳ таоло барчаларимизни ҳақ йўлдан адаштирмасин!

وآخر دعوانا إن الحمد لله رب العلمين.